

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ
ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради НДІ ВПЗ імені
академіка В.В. Сташиса НАПрН України
протокол № 3 від 06.05.2022 р.

Директор

Владислава БАТИРГАРЕЄВА

СИЛАБУС

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я**

ВИКЛАДАЧІ	
<i>Михайліченко Тетяна Олександрівна</i> , старша наукова співробітниця лабораторії дослідження проблем національної безпеки у сфері громадського здоров'я НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, кандидатка юридичних наук, доцентка.	
Контактний телефон	+380976437653
E-mail	mihailichenko_t@ukr.net
<i>Забуга Юлія Юрївна</i> , старша наукова співробітниця лабораторії дослідження проблем національної безпеки у сфері громадського здоров'я НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, кандидатка юридичних наук.	
Контактний телефон	+380984096801
E-mail	zabugaulia1@gmail.com
Назва освітньо-наукової програми	Право
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)

Галузь знань, шифр та назва спеціальності	08 Право, 081 Право
Статус дисципліни	Дисципліна циклу вільного вибору аспіранта вибіркової компоненти, викладається у 3 та 4 семестрах II курсу в обсязі 4 кредитів
МОВА ВИКЛАДАННЯ	Українська
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	<p>Консультації навчальної дисципліни відбуваються: <i>аудиторні консультації</i> – аудиторія № 415 згідно з графіком консультацій; <i>онлайн консультації</i> – через Zoom за попередньою домовленістю з викладачем.</p> <p>Пропуск занять: Для відпрацювання пропущених занять, узгодження виду відпрацювання та ін. питань слід звернутись до Забути Юлії Юріївни за телефоном +380984096801 або за електронною адресою zabugaulia1@gmail.com.</p>
ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	<p>Прослуховуючи цей курс, здобувачі погоджуються виконувати вимоги принципів академічної доброчесності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати всі завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб; - дотримуватися норм законодавства щодо авторського права і суміжних прав; - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; - надавати для оцінювання лише результати власної роботи; - не вдаватися до кроків, що можуть у нечесний спосіб покращити власні результати навчання чи погіршити/покращити результати інших здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії; - ні в який спосіб не публікувати відповіді на питання, що ставляться в рамках навчальної дисципліни для оцінювання знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.
МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	Надання здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії системи знань про види та підстави юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я, а також про наслідки вчинення особою правопорушення, специфіку правового регулювання цих правовідносин та особливості правозастосовчої діяльності у цій сфері, превенцію медичних та фармацевтичних правопорушень шляхом застосування державного примусу у

	відновленні правопорядку, застосування норм права при визначенні виду відповідальності, а так само про презентацію отриманих результатів та оволодіння ними універсальними навичками дослідника та правозастосувача для їх використання у подальшій науковій та практичній діяльності за фахом
ФОРМАТ КУРСУ	Форма навчання – денна / заочна.
ФОРМИ І ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	Види навчальних занять: лекції, семінарські, індивідуальна робота, індивідуальні консультації, проміжний та підсумковий контроль. Форми проведення навчальних занять: змішана форма роботи (офлайн та онлайн-заняття із використанням платформи ZOOM)
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА	<ul style="list-style-type: none"> – вивчення додаткових нормативних і літературних джерел щодо розв’язання проблемних питань юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони здоров’я; – участь у наукових заходах, тематикою яких є, зокрема, проблеми юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони здоров’я; – підготовка наукових доповідей та їх презентація з проблемних питань дисципліни; – написання наукових есе, рефератів, наукових оглядів, контрольних робіт, статей та тез наукових доповідей з окремих проблемних питань дисципліни; – узагальнення юридичної практики, необхідної та достатньої для виявлення, аналізу і розв’язання проблем дисципліни; – інші форми індивідуальної роботи за узгодженням з викладачем.
ФОРМИ КОНТРОЛЮ	Проміжний контроль – у формі заліку, підсумковий контроль – у формі іспиту.
ПЕРЕКВІЗИТИ	Для вивчення курсу аспіранти потребують базових знань з теорії права, цивільного, трудового, адміністративного та кримінального права.
НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ	Мультимедійне обладнання, комп’ютерне забезпечення з виходом в мережу Інтернет
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	За результатами освоєння навчальної дисципліни повинен продемонструвати такі <i>результати навчання</i> . Знання: - змісту основних категорій та понять юридичної відповідальності у сфері охорони здоров’я;

	<ul style="list-style-type: none"> - положень національного та міжнародного законодавства у сфері охорони здоров'я, а також правових позицій Верховного Суду та рішень Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ); - особливостей різних видів юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я; - специфіки притягнення до цивільно-правової відповідальності працівників у сфері охорони здоров'я; - особливостей накладення дисциплінарного стягнення на медичного чи фармацевтичного працівника; - ролі органів державного контролю у реалізації механізму адміністративної відповідальності щодо окремих різновидів адміністративних правопорушень, що вчиняються медичними та фармацевтичними працівниками; - ознак складів адміністративних проступків та кримінальних правопорушень, що вчиняються медичними і фармацевтичними працівниками. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відмежовувати суміжні адміністративні та кримінальні правопорушення, що вчиняються медичними та фармацевтичними працівниками; - правильно інтерпретувати правозахисну і правозастосовну діяльність під час накладення кримінальної, цивільно-правової, адміністративної та дисциплінарної відповідальності, ефективно використовувати правові позиції Верховного Суду та ЄСПЛ; - використовувати юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту прав суб'єктів медичної діяльності; - самостійно працювати із законодавством України та міжнародними стандартами у сфері охорони здоров'я; - кваліфікувати наслідки непрофесійної діяльності медичних і фармацевтичних працівників та давати їм належну юридичну оцінку; - розв'язувати складні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації щодо підстав юридичної відповідальності за різні види правопорушень у сфері охорони здоров'я.
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
Змістовний блок I:	

Міжнародні та вітчизняні правові основи регулювання відносин у сфері охорони здоров'я		
Лекція 1	ТЕМА № 1. Охорона здоров'я в Україні: поняття, принципи, система органів. Міжнародні стандарти у сфері охорони здоров'я.	2
Лекція 2	ТЕМА № 2. Правове регулювання відносин у сфері охорони здоров'я в Україні. Національне законодавство у сфері охорони здоров'я.	2
Семінарське заняття 1	Міжнародні стандарти у сфері охорони здоров'я. Правове регулювання відносин у сфері охорони здоров'я в Україні	2
Лекція 3	ТЕМА № 3. Проблемні питання правової кваліфікації дефектів надання медичної допомоги. Розмежування понять: дефекти надання медичної допомоги, медична помилка, ятрогенна патологія. Поняття, види та підстави юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я.	2
Семінарське заняття 2	Проблемні питання правової кваліфікації дефектів надання медичної допомоги. Розмежування понять: дефекти надання медичної допомоги, медична помилка, ятрогенна патологія.	2
Змістовний блок II: Цивільно-правова відповідальність та дисциплінарна відповідальність у сфері надання медичної та фармацевтичної допомоги. Неюрисдикційні форми захисту прав людини у сфері охорони здоров'я.		
Лекція 4	ТЕМА № 4. Особливості цивільної та дисциплінарної відповідальності у сфері охорони здоров'я	2
Семінарське заняття 3	Проблеми цивільної та дисциплінарної відповідальності у сфері охорони здоров'я. Механізм неюрисдикційних форм захисту прав людини у сфері охорони здоров'я.	2
Змістовний блок III: Особливості адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я		
Лекція 5	ТЕМА № 5. Види адміністративних правопорушень у сфері охорони здоров'я	2
Семінарське заняття 4	Проблеми притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я	2
Змістовний блок IV: Особливості кримінальної відповідальності у сфері охорони здоров'я		
Лекція 6	ТЕМА № 6. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння медичних та фармацевтичних працівників.	2
Семінарське заняття 5	Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння медичних та фармацевтичних працівників	2
Лекції 7-9	ТЕМА № 7. Поняття медичних та фармацевтичних кримінальних правопорушень. Кримінальні правопорушення, що вчиняються медичними працівниками. Розмежування суміжних кримінальних та адміністративних правопорушень.	6
Семінарські заняття 6	Кримінальні правопорушення, що вчиняються медичними працівниками. Розмежування суміжних кримінальних та адміністративних правопорушень.	2

Лекція 10	ТЕМА № 8. Кримінальні правопорушення, що вчиняються фармацевтичними працівниками. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.	2
Семінарське заняття 7	Кримінальні правопорушення, що вчиняються фармацевтичними працівниками. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.	2
Лекція 11.	ТЕМА № 9. Поняття, види та особливості корупційних кримінальних правопорушень у сфері охорони здоров'я.	2
Семінарське заняття 8	Поняття, види та особливості корупційних кримінальних правопорушень у сфері охорони здоров'я.	2
Лекція 12.	ТЕМА № 10. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я.	2

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми освітнього процесу, які передбачають оцінювання здобувача		3-й семестр	4-й семестр
<u>Змішана робота</u>		15	15
<u>Індивідуальні завдання</u>		20	
<u>Контрольні заходи</u>	Проміжний контроль у формі семестрового заліку	зарах/незарах	-
	Підсумковий контроль у формі іспиту	-	50
		Разом:	100

ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Види занять	Кількість балів відповідно до виду заняття (за один вид заняття)	Критерії оцінювання
<u>Семінарські заняття під час змішаної роботи</u>	5	відмінний рівень засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	4	добре засвоєння матеріалу з теми, але є незначні помилки
	3	задовільний рівень засвоєння матеріалу з теми, суттєві і у значній кількості помилки
	2	поганий рівень засвоєння матеріалу з теми, значна кількість недоліків
	1	мінімальний рівень засвоєння матеріалу з теми, але достатній для оцінювання
	0	поверхневий рівень засвоєння матеріалу з теми, велика кількість помилок
<u>Індивідуальні завдання</u>	9-10	глибоке знання проблем, пов'язаних із темою завдання (дослідження), вільне володіння матеріалом,

		вміння самостійно і творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні висновки
	7-8	в роботі розкрито основні положення теми завдання (дослідження), але є деякі неточності у викладеному матеріалі, теоретичні поняття недостатньо підтверджені фактичними даними
	5-6	основні положення теми завдання (дослідження) розкрито, але деякі питання висвітлено не в повному обсязі та не має підтвердження теоретичних понять фактичними даними, відсутній творчий підхід до дослідження
	3-4	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, з великою кількістю суттєвих помилок, відсутні самостійні висновки
	1-2	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, взагалі відсутні висновки, вбачається доволі слабе знання предмета дослідження
	0	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, вбачається відсутність самостійності дослідження
<u>Контрольні заходи:</u>		
- проміжний контроль у формі семестрового заліку	зарах	теоретичний матеріал засвоєно на рівні, достатньому для самостійних висновків
	незарах	теоретичний матеріал не засвоєно взагалі, відсутність уявлення про предмет навчальної дисципліни
- підсумковий контроль у формі екзамену	50	- всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у науково-дослідній роботі
	40	- достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей; - здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для науково-дослідної роботи
	30	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на екзамені за наявності уявлення про шляхи їх самостійного усунення

	20	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на екзамені при відсутності уявлення про шляхи їх самостійного усунення
	10	- прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - помилки та суттєві неточності у відповіді на екзамені
	0	- відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - відсутність очікуваних результатів навчання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в Інституті	Рівень компетентності
A	ВІДМІННО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має всебічні знання в межах вимог навчальної програми, уміє формулювати висновки на основі отриманих знань, обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, творчої діяльності, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.	5	90-100	Високий
B	ДУЖЕ ДОБРЕ. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії добре володіє вивченим матеріалом з дисципліни в межах вимог навчальної програми, намагається формулювати світоглядні та методологічні висновки на основі отриманих знань, обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.	4	80-89	Достатній

	Водночас відповідь має певні неточності.			
C	ДОБРЕ. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії виявляє знання в межах вимог навчальної програми. Робить спроби формулювати світоглядні й методологічні висновки на основі отриманих знань. Уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за зразком. Водночас відповідь є недостатньо осмисленою, має помилки і неточності.		70-79	
D	ЗАДОВІЛЬНО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії відтворює частину навчального матеріалу і виявляє здатність формулювати висновки на основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки.	3	65-69	Середній
E	ДОСТАТНЬО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, відтворює значну його частину на репродуктивному рівні. Відповідь має суттєві помилки.		60-64	
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО (з можливістю повторного складання семестрового контролю). Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії відтворює незначну частину навчального матеріалу виявляє слабку здатність формулювати висновки на основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.	2	35-59	Низький
F	НЕЗАДОВІЛЬНО (з повторним обов'язковим вивченням залікового кредиту). Здобувач вищої		34 і менше	

	освіти ступеня доктора філософії володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.			
Орієнтовний перелік питань до екзамену	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття охорони здоров'я та її принципи. 2. Система органів охорони здоров'я. 3. Поняття та види медичної допомоги. 4. Поняття пацієнта, медичного та фармацевтичного працівника. 5. Поняття і види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я. 6. Склад правопорушення як підстави юридичної відповідальності у сфері охорони здоров'я: поняття, елементи, ознаки. 7. Поняття та підстави цивільно-правової відповідальності у сфері охорони здоров'я. 8. Поняття та підстави дисциплінарної відповідальності у сфері охорони здоров'я. 9. Поняття та підстави адміністративної відповідальності у сфері охорони здоров'я. 10. Поняття та підстави кримінальної відповідальності у сфері охорони здоров'я. 11. Неюрисдикційні форми захисту прав людини у сфері охорони здоров'я. 12. Основні положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод у сфері охорони здоров'я. 13. Основні правові позиції ЄСПЛ у сфері охорони здоров'я. 14. Основні міжнародні документи, що регулюють права пацієнта та лікаря. 15. Поняття і види дефектів надання медичної допомоги. 16. Розмежування нещасного випадку, медичної помилки та необережного кримінального правопорушення, що вчиняється медичними або фармацевтичними працівниками. 17. Правові підстави кваліфікації події, що сталася як нещасного випадку під час надання медичної допомоги. 18. Основні неюрисдикційні форми захисту. 19. Правові основи притягнення до цивільно-правової відповідальності у сфері медичної практики. 20. Розмежування цивільно-правової відповідальності медичних працівників та лікувальних (профілактичних) закладів охорони здоров'я. 21. Цивільний договір як підстава цивільно-правової відповідальності: види, порядок укладення, розірвання та оспорювання. 22. Порядок відшкодування шкоди за порушення особистих немайнових прав, відшкодування моральної шкоди у сфері медичної діяльності. 23. Правові основи притягнення до дисциплінарної відповідальності медичних працівників. 24. Основні принципи та мета накладення дисциплінарних стягнень на медичних працівників. 25. Склад дисциплінарного порушення, вчинений медичним або фармацевтичним працівником. Види дисциплінарних стягнень. 			

	<p>26. Порядок оспорування накладення дисциплінарних стягнень при порушенні трудових обов'язків медичними або фармацевтичними працівниками.</p> <p>27. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері медичної діяльності: підстава та порядок застосування.</p> <p>28. Розгляд скарг та винесення рішень Клініко-експертними комісіями обласних управлінь охорони здоров'я обласних державних адміністрацій та Клініко-експертними комісіями МОЗ.</p> <p>29. Роль та значення рішень Клініко-експертних комісій обласних управлінь охорони здоров'я обласних державних адміністрацій та Клініко-експертних комісій Міністерства охорони здоров'я, їх квазісудова форма.</p> <p>30. Склад кримінального правопорушення як передумова кримінальної відповідальності у сфері охорони здоров'я.</p> <p>31. Поняття та види медичних та фармацевтичних кримінальних правопорушень.</p> <p>32. Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.</p> <p>33. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.</p> <p>34. Незаконне проведення абортів або стерилізації</p> <p>35. Незаконна лікувальна діяльність</p> <p>36. Ненадання допомоги хворому медичним працівником.</p> <p>37. Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником.</p> <p>38. Порушення прав пацієнта.</p> <p>39. Незаконне проведення дослідів над людиною.</p> <p>40. Порушення встановленого законом порядку трансплантації анатомічних матеріалів людини.</p> <p>41. Насильницьке донорство.</p> <p>42. Незаконне розголошення лікарської таємниці.</p> <p>43. Порушення права на безоплатну медичну допомогу.</p> <p>44. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин.</p> <p>45. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.</p> <p>46. Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів.</p> <p>47. Порушення встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів.</p> <p>48. Поняття та види медичної помилки, їх кримінально-правове значення.</p> <p>49. Поняття виправданого ризику в медичній діяльності та його відмежування від стану крайньої необхідності.</p> <p>50. Поняття та види корупційних кримінальних правопорушень у сфері охорони здоров'я.</p>
<p>Рекомендована література</p>	<p style="text-align: center;">Основна:</p> <p>1. Балабко В.В. Злочини проти життя та здоров'я особи: кримінальна відповідальність медичних працівників : монографія. Запоріжжя : Дніпровський металург, 2017. 288 с.</p>

(основна,
допоміжна)

2. Борисов В. І., Байда А. О., Володіна О. О. та ін. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник /за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 6-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2020. 768 с.
3. Дутчак С. Р. Кримінально-правова детермінанта забезпечення охорони прав пацієнта в Україні: монографія. Київ: Економічна думка ТНЕУ, 2019. 211 с.
4. Коваленко І. А. Фальсифікація та обіг фальсифікованих лікарських засобів: кримінально-правове дослідження. Одеса: Гельветика, 2018. 232 с.
5. Лемеха Р. І. Тяжкі наслідки як наскрізне кримінально-правове поняття : монографія. Львів: Растр-7, 2017. 180 с.
6. Лебедь С. О. Історичні аспекти та сучасний стан фальсифікації лікарських засобів в Україні. Рівне: Волин. Обереги, 2018. 329 с.
7. Логвиненко Б. О. Провадження в справах про адміністративні правопорушення у сфері охорони здоров'я : навч. посіб. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 106 с.
8. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я / І.Я. Сенюта. Х. : Фенікс, 2020.192 с.
9. Черніков Є. Е. Кримінальна відповідальність за неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником: монографія. Одеса : Гельветика, 2020. 240 с.

Допоміжна:

1. Gornostay A., Ivantsova A., Mykhailichenko T. Medical Error and Liability for it in some Post-Soviet Countries (Belarus, Kazakhstan, Moldova, Ukraine). *Wiadomości Lekarskie*, 2019, tom LXXII, № 5, cz I, p. 877-882.
2. Gutorova N., Zhytnyi O., Kaganovska T. Medical negligence subject to criminal law. *Wiadomości lekarskie*. 2019. 74. P.2161-2166.
3. Gutorova N., Zhytnyi O., Soloviov O. Falsification of medical products: criminal law mechanism combating threats to public health. *Wiadomości lekarskie*. 2019. 72. P.856-861.
4. Zabuha Yu., Mykhailichenko T., Morochkovska O. Overview and analysis of occupational risks in healthcare of Eastern Europe countries. *Wiadomości Lekarskie*, 2019, tom LXXII, № 12 p. 2510-2517.
5. Гуторова Н. О. Кримінальна відповідальність за фальсифікацію медичної продукції. *Полтавський правовий часопис*. 2021. № 2. С. 9–21.
6. Гуторова Н. О. Чорний онлайн ринок лікарських засобів під час пандемії COVID-19: правові засоби протидії. *Форум Права*. 2021, № 68(3). С. 15–24. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.5075677>
7. Гуторова Н.О., Пашков В.М. Відповідальність за неналежне виконання професійних обов'язків лікарем під час ведення пологів, що спричинило тяжкі наслідки (аналіз судової практики). *Медичне право*. 2019. 2(24). С. 9-25.
8. Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. Розголошення лікарської таємниці в умовах поширення COVID-19: питання конкуренції норм. *Правові засади епідемічної безпеки: виклики та перспективи* : матеріали міжнар. інтернет-конф., 29 квітня 2020 р., Полтава – Харків : Право, 2020. – 106-113.
9. Лихова С. Я., Монастирський Н. М. Медичний та фармацевтичний працівник як спеціальні суб'єкти злочину (ст. 140 КК України). *Юридичний вісник*. 2017. № 3. С. 137–142.

10. Михайліченко Т.О. Відповідальність юридичних осіб як обов'язкова умова імплементації Конвенції Медікрайм. Вісник асоціації кримінального права України. 2021. 16 (2). 68-83. DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2021.16.244390>

11. Михайліченко Т. О. Аборт vs штучне переривання вагітності. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : тези IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 26 лютого 2021 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2021. 756 с. С. 166-168.

12. Михайліченко Т. О. Кримінальний проступок, передбачений ч. 4 ст. 134 КК України : окремі застереження. *Класифікація як проблема епістемології у кримінально-правових науках* : науковий семінар присвячений 90-річчю від дня народження проф. Л. М. Кривоченко. 20.04.2021. Харків / уклад.: Ю. А. Пономаренко, А. В. Горностаї, О. В. Харитонова, І. А. Вишневська; за заг.ред. В.Я. Тація. Х.: НЮУ ім. Я. Мудрого, 2021. С. 75-80.

13. Сенюта І.Я. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види. *Медичне право*. 2017. № 1. С. 55-66.

14. Сенюта І. Я. Цивільно-правова відповідальність у сфері надання медичної допомоги. Харків: Фактор, 2018. 64 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua>.

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>.

3. Офіційне інтернет-представництво Президента України : <https://president.gov.ua/>.

4. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> .

5. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

6. Офіс Генерального прокурора. URL: <https://www.gp.gov.ua/>

7. Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>.

8. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

9. Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини. URL: <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.

10. Офіційний сайт ООН. URL: <https://www.un.org/en/>.

11. Офіційний сайт Social Science Research Network. URL: <https://www.ssrn.com/index.cfm/en/>.